

TEXEL AAN HET WOORD

Sinds kort ben ik in het bezit van alle nummers van het correspondentieblad van de N.M.V. Voorwaar een kostelijk bezit en het is die paar centen zeer zeker waard. Als bewoner van het eiland Texel was ik uiteraard het allereerst geïnteresseerd in wat er, na het artikel over de Waddeneilanden van Van Benthem Jutting (1956), voor aanvullingen op haar lijst van land- en zoetwatermollusken waren binnengekomen. Van Texel kon ik niets ontdekken, wel van Terschelling, wat van Schiermonnikoog en Rottum en in Basteria van 1963 over Ameland (Butot). Daarbij geeft Tanis in C.B. 104 een overzicht van Terschelling van de in 1963 bekend land- en zoetwatermollusken en toen ik dat las, toen dacht ik: "Nu breekt mijn malacologische klomp". Waarom brak die, overigens nog kleine, malacologische klomp?

In de titel van dat overzicht wordt gesproken van land- en zoetwatermollusken. Dit geeft een begrenzing aan, een duidelijke afbakening, van de weekdieren, die men gaat bespreken. Men gaat alleen die weekdieren bespreken, die aan het milieu van land of zoetwater zijn gebonden. Men zou kunnen spreken van een milieubegrenzing. Bekijken we echter de behandelde weekdieren van het overzicht, dan blijken daar in voor te komen: Littorina littorea, Hydrobia ulvae, Tergipes despectus. Hier wordt dus van een geografische begrenzing uitgegaan (Tanis vermeldt dat ook reeds: "hierbij zijn ook opgenomen mollusken, aangetroffen op het land in brak en zout milieu"). Deze, voor mij verwarrende situatie begint eigenlijk al bij de voortreffelijke lijst van Van Benthem Jutting, die ook Hydrobia ulvae opneemt. Terecht merkt Butot dan ook in de molluskenfauna van Ameland op: "Hydrobia ulvae wordt hier als een mariene mollusk opgevat".

In dit stadium van mijn denken, ging ik mij afvragen, waarom Van Benthem Jutting een overzicht en een vergelijkende lijst voor de Waddeneilanden publiceerde. Dit is moeilijk na te gaan, waarschijnlijk omdat deze eilanden zulke mooi begrensde gebieden vormen. Geografisch begrensd dus. Maar waarom in de titel dan: "land- en zoetwatermollusken"?

Men gaat zich nu misschien afvragen of hier allemaal zo zwaar aan getild moet worden. Het lijkt mij echter op de eerste plaats een beetje gevaarlijk om in de titel minder of meer te pretenderen, dan het artikel zal geven. Voorts lijkt het mij belangrijk, dat, als men verschillende gebieden gaat vergelijken, er een duidelijke omschrijving is van het onderwerp, dat men gaat vergelijken. Al deze gedachten kwamen bij mij echter op de eerste plaats op uit chauvinistische overwegingen. Op het eind van zijn artikel merkt Tanis op, dat de mollusken, die bij Van Benthem Jutting nog ontbraken voor Terschelling, nu zijn gevonden en dat daarmee Terschelling ongeveer dezelfde molluskenfauna heeft als Texel. Nu dat is geweldig, ware het niet dat hij er een paar zoutwaterklanten bij noemt.

Als ik nu dan direct Texel nog weer eens met Terschelling ga vergelijken, dan zou ik beide eilanden willen vergelijken op hun molluskenfauna uiteraard, maar beperkt tot land- en zoetwatermollusken. Men kan zich dan gaan afvragen of we daar dan niet het brakke water bij moeten betrekken en zo ja, tot welk zoutgehalte? Persoonlijk voel ik daar wel voor. Men kan dan terecht Alderia modesta, Limapontia depressa,

Hydrobia stagnorum, Ovatella myosotis, Assiminea grayana, Littorina saxatilis saxatilis, Cardium edule var. lamarcki, Leucophytia bidentata, Corambe batava, in de lijst opnemen, maar wat moeten we dan met Hydrobia ulvae, Tergipes despectus, Littorina littorea, Mya arenaria, Macoma balthica, Rissoa membranacea e.a., die allemaal behoorlijk ver in het brakke water kunnen doordringen, maar daar niet aan zijn gebonden. Persoonlijk zou ik de laatste niet in het overzicht willen opnemen. Betrekken we het brakke water dan ook in ons overzicht, dan kan ik wel meedelen en dit is ook wel bekend, dat Alderia modesta en Limapontia depressa, alsook Littorina saxatilis saxatilis en Cardium edule var. lamarcki van Texel bekend zijn. Assiminea grayana hebben wij tot nu toe niet kunnen vinden, evenals Leucophytia bidentata niet, terwijl Corambe batava voor het laatst is waargenomen in 1947. De andere soorten worden al door Van Benthem Jutting genoemd.

Beperken we ons nu verder tot de land- en zoetwatermollusken, dan moet mij eerst iets van het hart over het begrip fauna. Maar al te vaak wordt een molluskenfauna van een bepaald gebied verrijkt met een soort, waarvan alleen het lege huisje of de lege schelpen zijn gevonden. Mijns inziens ten onrechte. Ik dacht dat een fauna een overzicht is van de levende dieren van een bepaald gebied op een bepaald tijdstip. De nadruk moet dacht ik vallen op leven.

Ripken en Gittenberger b.v. noemen in C.B. 103 voor Schiermonnikoog zeven nieuwe land- en zoetwatermollusken, waarvan vijf betrekking hebben op lege huisjes of schelpen. Gelukkig vermelden zij het erbij, maar hoe vaak gebeurt dat niet en gaat een bepaalde soort bezwaard de geschiedenis in.

In dit zelfde verband willen wij nog iets opmerken over Catinella arenaria, volgens Van Benthem Jutting een soort, die op Terschelling en Texel algemeen is, maar in de rest van het land zeldzaam. Zowel van Regteren Altena (1956), alsook Tanis kunnen hem op Terschelling niet terug vinden, ook Butot (1963) kan hem op Ameland niet vinden en op Texel hebben wij hem tot nu toe ook niet kunnen ontdekken. Beschouwen we de overige soorten, die Van Benthem Jutting in haar lijst opsomt, dan kunnen wij meedelen, dat het wel goed zit met hen. Belangrijker is echter en hierover hopen wij iets te publiceren in Basteria, dat wij voor wat Texel betreft zes nieuwe soorten aan deze lijst kunnen toevoegen: Arion intermedius, Deroceras laeve, Planorbis corneus, Arion subfuscus, Clausilia bidentata en Cochlodina laminata.

En nu Terschelling weer !

G.J.M. Visser de Waal, Texel.